

Giovanni Bosco, *Insegnamenti di vita spirituale. Un'antologia*, wstęp i przypisy A. Girauda, Libreria Ateneo Salesiano, Roma 2013, ss. 235.

Na włoskim rynku wydawniczym, staraniem ks. Aldo Girauda, ukazała się w 2013 roku książka G. Bosco, *Insegnamenti di vita spirituale. Un'antologia* (*Nauczanie na temat życia duchowego. Antologia*). Jej wydaniem zajęło się rzymskie wydawnictwo Libreria Ateneo Salesiano. Autorem tekstów zawartych w publikacji jest Giovanni Bosco (Jan Bosko) – kapłan, wychowawca, zakonodawca, nauczyciel duchowy XIX stulecia i święty Kościoła Katolickiego. Ksiądz Girauda, który napisał wstęp i opatrzył całość przypisami, jest salezjaninem, profesorem teologii duchowości Salezjańskiego Uniwersytetu Papieskiego w Rzymie (UPS), znawcą życia i doświadczenia duchowego św. Jana Bosko. Jego wiedza i doświadczenie naukowe znajduje swój wyraz w autorskich publikacjach, artykułach, opracowaniach oraz dziełach, których był współautorem.

Tytuł recenzowanej pozycji *Insegnamenti di vita spirituale* (*Nauczanie na temat życia duchowego*) jasno określa jej cel: wprowadzić czytelnika w świat doświadczenia duchowego, przybliżyć język turyńskiego wychowawcy opisującego relację z Bogiem i ukazać charakterystyczne punkty duchowego magisterium ks. Bosko (por. s. 7). Podtytuł *Un'antologia* (*Antologia*) wskazuje – jak wyjaśnia ks. Girauda – że publikacja nie prezentuje duchowości Jana Bosko w sposób całościowy. Książka jest raczej niewielką próbką tekstów odnoszących się do życia duchowego, wybranych z bogatej spuścizny pisarskiej Świętego. Antologia stanowi ostatnią część tryptyku opracowanego i zaproponowanego przez ks. Girauda na poszczególne lata przygotowań do jubileuszu 200-lecia urodzin Jana Bosko (pierwszą częścią owego tryptyku jest dzieło G. Bosco, *Memorie dell'Oratorio di S. Francesco di Sales dal 1815 al 1855*, Libreria Ateneo Salesiano, Roma 2011; drugą zaś publikacja G. Bosco, *Vite di giovani. Le biografie di Domenico Savio, Michele Magone e Francesco Besucco*, Libreria Ateneo Salesiano, Roma 2012).

Kompozycja książki jest przejrzysta. Jej treść tworzą cztery części, które są złożone z podrozdziałów. Ich liczba waha się od czterech do siedmiu w rozdziale. Każdy z podrozdziałów jest zaopatrzony cennym i dość zwięzłym wstępem, w którym zostały ukazane główne myśli materiałów źródłowych w nich zawartych. Całość poprzedza *Introduzione* (*Wprowadzenie*) ks. Girauda, w którym podaje cel swojej pracy, dokonuje krótkiej prezentacji treści poszczególnych partii książki oraz wyjaśnia kryteria wydawnicze, wymienia i rozwija użyte przez siebie skróty, a także źródła, z których korzysta. Dopelnieniem publikacji jest *Indice tematico* (*Indeks tematyczny*) i *Indice generale* (*Spis treści*).

Część pierwsza książki: *Don Bosco guida spirituale dei giovani* (*Ksiądz Bosko – przewodnik duchowy młodzieży*), s. 17-88, w sześciu podrozdziałach porusza tematykę zasad życia chrześcijańskiego młodzieży, przyjaźni duchowych, roli towarzyszy (były one formą stowarzyszeń młodzieżowych dla oratorianów z Valdocco), praktycznych wskazówek odnoszących się do życia duchowego, które ks. Girauda wydobyl z tekstów źródłowych ks. Bosko: książki *Giovane provveduto* (*Młodzieniec zaopatrzony*), listów do młodzieży męskiej i żeńskiej, kazań, słówek na dobranoc, opowiadań o snach ks. Bosko. Z tej części czytelnik pozna, między innymi, sposób przystępowania do spowiedzi świętej polecany przez ks. Bosko, środki rozeznania powołania oraz dowie się jak turyński Święty cenil coroczne rekolekcje i w czym widzial ich owocność, a także o roli kultu Maryi Wspomożycielki Wiernych.

Kolejna część publikacji: *Indirizzi di vita per un cristianesimo coerente e d'azione* (*Wskazania dla życia chrześcijańskiego koherentnego i czynnego*), s. 89-138, podzielona jest na pięć podrozdziałów. Ich

tematyka odnosi się do takich kwestii jak: wizja Boga – kochającego i miłosiernego, źródeł łaski dla chrześcijanina (wiara, nadzieja i miłość; modlitwa, spowiedź, komunie św.), pobożność względem Maryi Wspomożycielki, idea współpracowników salezjańskich, czyli „salezjanów zewnętrznych”.

Przedostatnia część książki: *Consacrati a Dio per la sua gloria e per la salvezza dei giovani (Konsekrowani dla Boga ze względu na Jego chwałę i dla zbawienia młodzieży)*, s. 139-215, skierowana jest do członków Towarzystwa Salezjańskiego. Sześć podpunktów, które tworzą tę część publikacji, przedstawiają znaczące teksty ks. Bosko mówiące o: duchu, jakim salezianie powinni się kierować; regułach zakonnego życia salezjanów i sióstr salezjanki czy zakonnej doskonałości. Przytoczony materiał źródłowy zawiera szczegółowe wyjaśnienia i wskazówki o ślubach zakonnych, środkach wytrwania w powołaniu, trosce o nowe powołania, roli cnót – cierpliwości, nadziei i posłuszeństwa oraz pokory, pracy i umiarkowania w salezjańskim życiu zakonnym.

Na ostatnią część: *Raccomandazioni finali di un padre e preoccupazioni di un fondatore (Zalecenia końcowe ojca i troski fundatora)*, s. 217-226, składa się siedem podrozdziałów. Wszystkie teksty zawarte w tej części publikacji pochodzą z rękopisu ks. Bosko, nazywanego w tradycji salezjańskiej *Testamento spirituale (Testament duchowy)*. Ujawniają one uczucia kapłana Bosko – u schyłku jego ziemskiego życia – wewnętrzne pragnienia i życzenia, które przybrały formę konkretnych rad i wskazań. Ich adresatami są różne podmioty: wychowankowie, salezianie, salezjanki, współpracownicy salezjańscy, kandydaci do zgromadzenia oraz dyrektorzy wspólnot i dobrodzieje.

Pozycję zamyka starannie opracowany przez ks. Girauda *Indice tematico (Indeks tematyczny)* s. 227-229. Zawiera on przeszło sto dwadzieścia haseł, które ułatwiają poruszanie się po publikacji i odnalezienie interesujących czytelnika tematów, np. modlitwy, spowiedzi, lektury duchowej, ślubów.

Recenzowana książka wpisuje się w szereg cennych przedsięwzięć w Towarzystwie Salezjańskim, które służą odczytywaniu i propagowaniu doświadczenia duchowego ks. Bosko i jego duchowości. Należy docenić trud ks. Girauda włożony w wybór tekstów, które w sposób syntetyczny ukazałyby istotę, środki duchowej formacji, styl relacji z Bogiem św. Jana Bosko i główne elementy duchowości tego wielkiego wychowawcy. Jest to kolejna – i co warto dodać udana – próba zaczerpnięcia z bogactwa pism wielkiego wychowawcy XIX stulecia. Analiza porównawcza antologii ks. Girauda z wcześniejszymi zbiorami (zob. G. Bosco, *Scritti spirituali*, a cura di J. Aubry, Roma 1976, 1988; P. Braido, *Don Bosco educatore. Scritti e testimonianze*, Roma 1997) oraz opracowaniami, które zawierają niektóre teksty źródłowe (zob. A. Lenti, *Don Bosco. History and spirit*, t. I-VII, Roma 2007- 2010²), pozwala stwierdzić, że ks. Giraudo wydobyl na światło dzienne ciekawe materiały. Jest to kilkanaście tekstów, mało znanych, zaczerpniętych z dzieł wydanych ks. Bosko (*Opere Edite*, t. I-XXXVIII), zbioru listów (*Epistolario* w opracowaniu E. Cerri, t. I-IV oraz F. Motta, t. I-V), opracowań krytycznych dzieł Jana Bosko, materiałów Centralnego Archiwum Salezjańskiego w Rzymie (rękopisy kronik, roczników oraz zapisy kazań, konferencji i przemówień ks. Bosko, które spisał on sam, a także ks. G. Bonetti, F. Ghigliotto, G. Barberis, G. Gresino, E. Dompé, F. Provera, regulaminy działających w oratorium na Valdocco towarzystw). Ich dobór należy uznać za trafny i adekwatny do wyznaczonego celu publikacji.

Styl antologii oraz jej struktura są proste i przejrzyste. Czytelnik nie męczy się jej lekturą, bowiem ks. Giraudo nie zastosował języka naukowego czy też zbyt wielu odnośników, ograniczając ich liczbę do minimum i podając w nich jedynie najważniejsze wyjaśnienia oraz informacje (źródło, z którego czerpał, wskazanie tekstów paralelnych w dostępnych opracowaniach, tłumaczenie zdań łacińskich i wyrażań dialektu piemonckiego). Choć książka nie wyczerpuje w pełni tematu zawartego w tytule, to jednak jest pozycją ciekawą i cenną. Z całą pewnością stanowi przyczynek do poznania: istoty świętości, płaszczyzn pracy nad sobą, języka opisującego relację z Bogiem, środków postępu duchowego, które ks. Bosko polecał młodzieży, salezjanom, salezjankom, współpracownikom salezjańskim i dorosłym chrześcijanom.

Pozycję G. Bosco, *Insegnamenti di vita spirituale. Un'antologia* należy polecić wszystkim, którym interesuje osoba świętego Jana Bosko i program świętości, jaki zaproponował licznym odbiorcom swojego charyzmatu. Warto, aby po recenzowaną książkę sięgnęli zwłaszcza salezianie i przedstawiciele Rodziny Salezjańskiej. Publikacja, jeśli zostanie przetłumaczona na język polski (na co należy mieć nadzieję), będzie doskonałym źródłem tekstów przydatnych w katechezie dzieci i mło-

dzieży szkół salezjańskich, formacji grup oratoryjnych, parafialnych oraz młodzieżowych (animatory oratorium, ministranci, wolontariusze misyjni, salezianie współpracownicy), a także przysłuży się autoformacji wszystkich członków Rodziny Salezjańskiej. Już teraz zaś może być pomocą dla badaczy życia i pism ks. Bosko oraz przyczynić się do lepszego propagowania myśli duchowej Świętego wychowawcy z Turynu, która ciągle inspiruje i jest aktualna.

Ks. Piotr Szlufik SDB